

Ազգային Վարժարաններու Հայերէն Լեզուի Համադրուած եւ Նոյնացուած Դասածրագիր

Առաջին Կարգ

Ունկնդրել եւ խօսիլ

Լսելու եւ խօսելու Strategy-ներ

Աշակերտները ուշադրութեամբ կը լսեն եւ կը պատասխանեն հարցումներուն: Անոնց բանաւոր խօսքը պէտք է ունենայ ճիշդ առողջանութիւն, ձայնի ելեւէջ եւ բառերու ճիշդ կապակցութիւն, դիրքըմբռնելի դարձնելու համար խօսքին իմաստը եւ գլխաւոր գաղափարը:

- 1.1 Աշակերտները պէտք է վարժուին ուշադրութեամբ լսել.
- 1.2 Հարցումներ տալ աշակերտներուն, նիւթը աւելի լաւ կարենալ հասկցնելու եւ պարզաբանումներ ստանալու համար.
- 1.3 Կարենալ հետեւիլ ուսուցիչի ցուցմունքներուն, որոնք առաւելագոյնը մէկ կամ երկու հանգրուան կ'ընդգրկեն.
- 1.4 Խօսելու ատեն նիւթին մէջ մնալ.
- 1.5 Անձերու, վայրերու եւ առարկաներու մասին խօսելու ատեն գործածել նկարագրական բառեր (ածականներ).

2.0 Խօսքի կիրառութիւններ (ոն եւ անոր առանձնայատկութիւնները)

Աշակերտները բանաւոր կարճ արտայայտութիւններ կ'ունենան եւ անգիր կ'արտասանեն իրենց դասարանին յարմար ոտանաւորներ: Անոնց արտայայտութիւնը կ'ունենայ կառոյց եւ կազմակերպուածութիւն՝ կեդրոնացուած մէկ միտքի կամ գաղափարի շուրջ, որ ցոյց կու տայ անոնց վարժ ու սահուն խօսելու կարողութիւնը.

- 2.1 Կարենալ արտասանել ոտանաւորներ, յանգաւորումներ, երգեր եւ պատմութիւններ.
- 2.2 Կարենալ վերապատմել պատմութիւն մը՝ յարգելով դէպքերուն յաջորդականութիւնը եւ պատասխանել ո՞վ, ի՞նչ, ե՞րբ, ու՞ր (որտե՞ղ), ինչո՞ւ եւ ինչպէ՞ս հարցումներուն.

2.3 Կարենալ պատմել անձնական կեանքին վերցուած դէպք մը.

2.4 Կարենալ նկարագրել պատկերաւոր մանրամասնութիւններ.

Երկրորդ Կարգ

Ունկնդրել և խօսիլ

Աշակերտները ֆննական ուշադրութեամբ կը լսեն բանաւոր խօսքը և կ'արձագանգեն անոր: Աշակերտներուն օգտագործած ոճը, ձայնի բարձրութիւնը և ելեւէջներու փոփոխութիւնը կ'օգնեն ունկնդիրին՝ հասկնալու համար նիւթը:

Աշակերտները բանաւոր հակիրճ խօսքով կ'արտայայտուին իրենց անձնական փորձառութիւններուն կամ հետաքրքրութիւններուն մասին, որ կազմակերպուած և կեդրոնացած կ'ըլլայ մէկ նիւթի շուրջ: (Անոնց բանաւոր խօսքը ցոյց կու տայ անոնց մօտ հայերէն լեզուի աստիճանական զարգացումը և բանաւոր խօսքի չափանիշներու իմացութիւնը):

- 1.1 Ուշադրութեամբ լսել, ըսուածը հասկնալու, տեղեկութիւն ձեռք բերելու, ինդիքներ լուծելու կամ ընդհանրապէս՝ հանոյ՛ի համար:
- 1.2 Հարցեր տալ պատմութեան և արտայայտուած միտքերու մասին պարզաբանումներ ստանալու համար.
- 1.3 Ուրիշներու կողմէ արտայայտուած միտքերը կարենալ վերաշարադրել.
- 1.4 Կարենալ երկու, երեք կամ չորս հանգրուաններէ բաղկացած բանաւոր ցուցմունքներ տալ և կամ հետեւիլ անոնց.
- 1.5 Համադրուած կերպով կարենալ կազմակերպել միտքը ու արտայայտել բանաւոր խօսքը.
- 1.6 Խօսիլ յստակ՝ պահելով անհրաժեշտ կշռոյթը.
- 1.7 Կեանքի փորձառութիւնները կարենալ վերապատմել տրամաբանական յաջորդականութեամբ.
- 1.8 Վերապատմել դրուագ մը, որ ունենան յատուկ նախագիծ, գործող կերպարներ և միջավայր.
- 1.9 Որեւէ նիւթի մասին կարենալ գեկուցել, անհրաժեշտ մանրամասնութիւններ և փաստեր բերելով.

Երրորդ Դասարան

Ունկնդրել և խօսիլ

Աշակերտները ուշադրութեամբ կը լսեն բանաւոր խօսքը և կ'արձագանգեն անոր: Աշակերտներուն օգտագործած ռնր, ձայնի բարձրութիւնը և ելուէջներու փոփոխութիւնը կ'օգնեն ունկնդրին, հասկնալու համար նիւթին գլխաւոր գաղափարը:

- 1.1 Կարենալ վերապատմել, հակիրճ գաղափար տալ և բացատրել խօսողի մը ըսածները.
 - 1.2 Կարենալ նախապէս ստացած տեղեկութիւնները կամ գաղափարները կապել խօսողի ըսածներուն:
 - 1.3 Հարցումներու պատասխանել ոչ պարզունակ, այլ մշակուած և ամբողջական նախադասութիւններով.
 - 1.4 Կարենալ մանչնալ գրաւոր խօսքին երաժշտականութիւնը (օր.՝ նմանաձայնութիւններ, բառերու յանգաւորումներ, ոտք, և բնութեան ձայներու նման հնչող բառեր, – onomatopoeia).
 - 1.5 Համադրուած ու կազմակերպուած կերպով արտայայտել բանաւոր խօսք մը, ուշադրութիւն դարձնելով ժամանակագրութեան կամ տեղեկատուական կարեւոր կէտերուն.
 - 1.6 Մատուցել բանաւոր խօսք, որ ունենայ միտքերու տրամաբանական յաջորդականութիւն՝ մուտք, մարմին (մէջտեղ) և եզրակացութիւն (վերջ) և ընդգրկէ մանրամասնութիւններ, որոնք հիմնական գաղափար մը կը զարգացնեն.
 - 1.7 Գաղափարներ արտայայտելու ընթացքին օգտագործել յստակ և ճշգրիտ բառապաշար և յարմար ռն.
 - 1.8 Բանաւոր ներկայացումները աւելի դիրքմբռնելի և հետաքրքրական դարձնելու համար օգտագործել առարկաներ, նկարներ, գծագրութիւններ և այլ միջոցներ.
 - 1.9 Բարձրաձայն և սահուն կարդալ արձակ և բանաստեղծութիւն՝ ուշադրութիւն դարձնելով յարմար առոգանութեան, ձայնի ելուէջներուն և կարեւոր մասերու շեշտաւորման.
 - 1.10 Մատուցուած բանաւոր խօսքին մէջ կարենալ համեմատել գաղափարներ և տեսակէտներ.
- 2.0 Խօսքի կիրառութիւններ (ռն և անոր առանձնայատկութիւնները)

Աշակերտները կը կարողանան իրենց անձնական փորձառութիւններուն կամ հետաքրքրութիւններուն մասին կատարել հակիրճ բանաւոր ներկայացում, որ կազմակերպուած ըլլայ մէկ նիւթի շուրջ, (անոնց բանաւոր խօսքը ցոյց կու տայ անոնց մօտ հայերէն լեզուի աստիճանական զարգացումը, ինչպէս նաեւ բանաւոր խօսքի չափանիշերու իմացութիւնը):

2.1 Աշակերտները կը կ'ունենան պատմողական կարճ ելոյթներ՝

ա. անհրաժեշտ բացատրութիւններով նշել, թէ ինչո՞ւ ընտրուած նիւթը յիշարժան է.

բ. նախագիծը (plot) զարգացնելու եւ կերպարներն ու միջավայրը ներկայացնելու համար ընդգրկել մանրամասնութիւններ.

2.2 Ծրագրել եւ մատուցել թատերական կտորներու, բանաստեղծութիւններու, անձնական փորձառութիւններու եւ պատմուածքներու ներկայացումներ, ուշադրութիւն դարձնելով առողջանութեան եւ արտայայտչական ձեւերուն. ներկայացման ընթացքին շեշտել ֆիզիքական, զգացական եւ հոգեկան առանձնայատկութիւններ եւ վիճակներ, որոնք աւելի լայն տպաւորութիւններ կը մատուցեն մարդոց, միջավայրի, իրերու եւ փորձառութիւններու մասին.

Զորքորդ Դասարան

Ունկնդրելու և խօսիլ

Աշակերտները ուշադրութեամբ կը լսեն բանաւոր խօսքը և կ'արձագանքեն անոր: Աշակերտներուն օգտագործած ոճը, նախադասութիւններու միջոց կառոյցը, ձայնի ելեւէջներու փոփոխութիւնը կ'օգնեն ունկնդիրին, հասկնալու համար նիւթին գլխաւոր գաղափարը:

- 1.1 Կարենալ բանաւոր մշակուած արտայայտութեամբ մտածուած հարցումներ ուղղել և նիւթին վերաբերող հարցումներուն պատասխանել.
- 1.2 Կարենալ ամփոփել բանաւոր փոխանցուած պատգամին կամ ներկայացումի մը գլխաւոր գաղափարները.
- 1.3 Կարենալ յստակ ուղղութիւններ և հրահանգներ տալ.
- 1.4 Կարենալ յստակ և տպաւորիչ կերպով արտայայտուիլ՝ դիրացնելու համար ունկնդիրին կողմէ գլխաւոր գաղափարներուն ըմբռնումը.
- 1.5 Տեղեկութիւններ փոխանցելու համար տրամաբանական կառուցուածքի հետեւիլ (հերթականութիւն, պատճառ/հետեւանք, մտանքութիւններ և տարբերութիւններ, հարցում ուղղել և պատասխանել).
- 1.6 Գաղափարներ արտայայտելու ընթացքին օգտագործել յստակ և ճշգրիտ բառապաշար և յարմար ոճ.
- 1.7 Տեղեկութիւն մը յստակացնելու համար օգտագործել օրինակներ և անձնական փորձառութիւն.
- 1.8 Օգտագործել յարմար առոգանութիւն, ձայնի ելեւէջներ և ձեռքի շարժումներ՝ իմաստը աւելի հասկնալի դարձնելու համար.

2.0 Խօսքի կիրառութիւններ (ոճ և անոր առանձնայատկութիւնները)

Աշակերտները պէտք է կարենան իրենց անձնական փորձառութիւններուն կամ հետաքրքրութիւններուն մասին հակիրճ բանաւոր ներկայացում կատարել, որ կազմակերպուած ըլլայ մէկ նիւթի շուրջ: Անոնց բանաւոր խօսքը ցոյց կու տայ հայերէն լեզուի ինչպէս նաեւ բանաւոր խօսքի չափանիշերու իմացութիւնը:

Լսելու և խօսելու թիւ 1.0-ի մէջ բերուած strategy-ները օգտագործելով աշակերտները՝

2.1 Աշակերտները կ'ունենան կարճ պատմողական ելույթներ՝

ա. Անոնի Կլեոփ է կարենան դեպքի կամ փորձառության մը մասին գաղափար յայտնել, յիշողութիւն մը արձանագրել կամ դիտարկում մը կատարել.

բ. յաւելեալ բացատրութիւններով նշել, թէ ինչո՞ւ ընտրուած իրադարձութիւնը յիշարժան է.

2.2 Կարենալ տեղեկատուական բանաւոր զեկոյց մը ներկայացնել՝

ա. ներկայացնելով փաստեր եւ մանրամասնութիւններ՝ ունկնդիրին ուշադրութիւնը զեկոյցի նիւթին վրայ հրաւիրելու համար.

բ. օգտուիլ մէկէն աւելի տեղեկատուական աղբիւրներէ (գիրք, դասախօսութիւն, թերթ, հեռուստատեսութիւն, համացանց).

2.3 Բանաւոր կերպով ներկայացնել յօդուածի մը կամ գրքի մը ամփոփումը, որ կ'ընդգրկէ գլխաւոր գաղափարները եւ կարեւոր մանրամասնութիւնները.

2.4 Արտասանել կարճ բանաստեղծութիւններ (2-3 տուն), մենախօսութիւններ եւ թատերական երկխօսութիւններ՝ գործածելով յստակ առոգանութիւն, կշռոյթի եւ ձայնի ելեւէջներու համապատասխան արտայայտչականութիւն:

Հինգերորդ Դասարան

Ունկնդրել եւ խօսիլ

Աշակերտները ուշադրութեամբ կը լսեն բանաւոր խօսքը եւ կ'արձագանքեն անոր: Աշակերտներուն օգտագործած ռըր, նախադասութիւններու միշտ կատոյցը, ձայնի ելեւէջներու փոփոխութիւնը կ'օգնեն ունկնդիրին հասկնալու համար նիւթին գլխաւոր գաղափարը:

- 1.1 Ուղղել հարցումներ՝ ստանալու համար տեղեկութիւն, որ տակաւին չէ արծարծուած.
- 1.2 Կարենալ մեկնաբանել խօսողին կողմէ անուղղակի կերպով արտայայտուած միտքը:
- 1.3 Բանաւոր գեկոյցի մը վրայ կարենալ հետեւութիւններ ընել կամ եզրակացութիւններու հանգիլ.
- 1.4 Բանաւոր ելոյթի մը համար ընտրել նպատակ եւ կազմակերպչական կատոյց.
- 1.5 Բանաւոր արտայայտած միտքերը հիմնաւորել փաստերով եւ օրինակներով.
- 1.6 Ունկնդիրներուն ուշադրութիւնը կեդրոնացած պահել ազդեցիկ արտայայտութիւններով, դէմքի արտայայտչականութեամբ եւ շարժումներով.

2.0 Խօսքի կիրառութիւններ (ոն եւ անոր առանձնայատկութիւնները)

Աշակերտները պէտք է կարենան իրենց անձնական փորձառութիւններուն կամ հետաքրքրութիւններուն մասին բանաւոր ներկայացում կատարել, որ կազմակերպուած ըլլայ մէկ նիւթի շուրջ: Անոնց բանաւոր խօսքը ցոյց կու տայ հայերէն լեզուի ինչպէս նաեւ բանաւոր խօսքի չափանիշերու իմացութիւնը:

Լսելու եւ խօսելու թիւ 1.0-ի մէջ բերուած strategy-ները օգտագործելով աշակերտները՝

2.1 Կ'ունենան պատմողական ելոյթներ՝

- ա. ունենալ գործողութիւններու նախագիծ (plot), միջավայր եւ օգտագործել նկարագրական բառեր ու դարձուածքներ.

բ. պատմութեան դէպքերը ունկնդրին ներկայացնելով եւ ո՛չ թէ պատմելով.

2.2 Կարենալ տեղեկատուական բանաւոր ելոյթ մը պատրաստել կարելու գաղափարներու, հարցերու կամ դէպքերու մասին՝ հետեւելով վարի միջոցներուն.

ա. ընդգծել եւ նշել գլխաւոր հարցերը, որոնք ուսումնասիրութիւնը կ'առաջնորդեն.

բ. հիմնաւորել գլխաւոր գաղափարը կամ նիւթը.

գ. նիւթը զարգացնել փաստերով, մանրամասնութիւններով, օրինակներով եւ բացատրութիւններով.

2.3 Բանաւոր գրական վերլուծում կատարել՝

ա. ամփոփել գրական գործին կարելու դէպքերը եւ մանրամասնութիւնները.

բ. կարենալ ըմբռնել գրական գործին արտայայտած միտքերը եւ պատկերները ու գանձնք ներկայացնել.

գ. եզրակացութիւնները հիմնաւորել գրութենէն առնուած փաստերով.

Վեցերորդ Դասարան

Ունկնդրելու և խօսիլ

Աշակերտները ուշադրութեամբ կը լսեն բանաւոր խօսքը և կ'արձագանքեն անոր: Աշակերտներուն օգտագործած ոճը, նախադասութիւններու միջոց կառոյցը, ձայնի ելեւէջներու փոփոխութիւնը կ'օգնեն ունկնդիրին հասկնալու համար նիւթին գլխաւոր գաղափարը:

- 1.1 Խօսողին բառացի արտայայտութիւնը (բառերու ընտրութիւն, ձայնի ելեւէջ, զգացականութիւն) կապել անոր ֆիզիքական արտայայտութեան (կեցուածք, շարժումներ):
- 1.2 Կարենալ մանչնալ բանաւոր խօսքին ոճը, տրամադրութիւնը, զգացումը:
- 1.3 Կարենալ գործադրել քանի մը հանգրուաններէ բաղկացած բանաւոր հրահանգ մը (առաւելագոյնը 3 հանգրուաններով):
- 1.4 Բանաւոր ելոյթի մը համար ընտրել նպատակ, կազմակերպչական կառոյց և ձայնային ձեւաւորումը պատշաճեցնել ունկնդիրներուն:
- 1.5 Բանաւոր արտայայտած մտքերը հիմնաւորել փաստերով և օրինակներով:
- 1.6 Շեշտադրել գլխաւոր կէտերը օգնելու համար ունկնդիրներուն՝ հասկնալու գլխաւոր միտքը:
- 1.7 Ունկնդիրներուն ուշադրութիւնը և հետաքրքրութիւնը լարուած պահել ազդեցիկ արտայայտութիւններով, դէմքի արտայայտչականութեամբ և շարժումներով:
- 1.8 Վերլուծել նարտասանական տարրերը (ոիթմ, կրկնութիւններ, բնութեան ձայներէն առնուած բառեր), որոնք գործածուած են ազդեցութիւն մը գործելու և նպատակը իրագործելու համար:

2.0 Խօսքի կիրառութիւններ (ոճ և անոր առանձնայատկութիւնները)

Աշակերտները պէտք է կարենան իրենց անձնական փորձառութիւններուն կամ հետաքրքրութիւններուն մասին բանաւոր ներկայացում կատարել, որ կազմակերպուած ըլլայ մէկ նիւթի շուրջ: Անոնց բանաւոր խօսքը ցոյց կու տայ հայերէն լեզուի ինչպէս նաեւ բանաւոր խօսքի չափանիշերու իմացութիւնը:

Լսելու և խօսելու թիւ 1.0-ի մէջ բերուած strategy-ները օգտագործելով աշակերտները՝

2.1 Կ'ունենան պատմողական ելույթներ՝

- ա. ստեղծել բովանդակություն, գործողություններու նախագիծ (plot), եւ միջավայր.
- բ. ընդգրկել զգացական մանրամասնություններ եւ յստակ լեզու՝ պատմութեան նախագիծ plot-ը եւ կերպարները զարգացնելու համար.
- գ. օգտագործել պատմողական տարրեր միջոցներ (խօսակցություն, նկարագրություն, լարուածություն, սպասողական վիճակ).

2.2 Կարենալ տեղեկություն փոխանցող բանաւոր ելույթ մը պատրաստել.

- ա. սահմանափակ հարցադրումներ կատարել, որպէսզի հնարաւոր ըլլայ բոլորին պատասխանները ընդգրկել.
- բ. նիւթը զարգացնել պարզ փաստերով, մանրամասնություններով, օրինակներով եւ բացատրություններով, որոնք առնուած ըլլան հեղինակութիւն ունեցող տարրեր աղբիւրներէ (բանախօսութիւն, յօդուած, գիրք, պարբերաթերթեր, համացանց).

2.3 Բանաւոր գրական վերլուծում կատարել

- ա. զարգացնել այնպիսի մեկնաբանութիւն՝ որ ցոյց կու տայ ուշադիր ընթերցում, ըմբռնում եւ գիտելիքներու իւրացում.
- բ. մեկնաբանութիւնը կազմակերպել քանի մը յստակ միտքերու, հետեւութիւններու եւ պատկերներու վրայ.
- գ. մեկնաբանութիւնը զարգացնել եւ պատճառաբանել հաստատուն օրինակներով եւ գրութեան կատարուած յղումներով.

2.4 Բանաւոր համոզիչ ելույթ պատրաստել.

- ա. յստակ դիրքորոշում ունենալ.
- բ. նիւթին առնչուող ապացոյցներ ներկայացնել.
- գ. տեղեկություններուն տալ տրամաբանական հերթականութիւն.
- դ. ունկնդրի ուշադրութիւնը կարենալ լարուած պահել եւ յաջողիլ գայն համոզել:

Եօթերորդ Դասարան

Ունկնդրել եւ խօսիլ

Աշակերտները ուշադրութեամբ կը լսեն բանաւոր խօսքը եւ կ'արձագանքեն անոր: Աշակերտներուն օգտագործած ռըք, նախադասութիւններու նիշդ կատոյցը, ձայնի ելեւէջներու փոփոխութիւնը կ'օգնեն ունկնդիրին, հասկնալու համար նիւթին գլխաւոր գաղափարը:

Աշակերտները կը ներկայացնեն նպատակաւորուած ելոյթներ, որոնք յստակ գաղափարներ կ'արտայայտեն եւ կը համապատասխանեն ունկնդիրին հետաքրքրութիւններուն եւ գիտելիքներուն: Անոնք կը գնահատեն բանաւոր հաղորդակցութիւնը:

Ըմբռնում

- 1.1 Քննական-լուսարանական հարցումներ ուղղել, խօսողին հաստատումներուն եւ եզրակացութիւններուն հիմնաւորումը պահանջող.
 - 1.2 Բանաւոր ելոյթի մը համար տեղեկութիւնները կազմակերպել այնպէս, որ նպատակ մը հետապնդէ եւ հետաքրքրական ու համապատասխան ըլլայ ունկնդիրներուն.
 - 1.3 Հիմնաւորող մանրամասնութիւնները, պատճառները եւ նկարագրութիւնները դասաւորել ունկնդրին համար ազդու եւ համոզիչ կերպով.
 - 1.4 Ունկնդիրներուն ուշադրութիւնը լարուած պահել եւ յաջող ելոյթ ունենալ ազդեցիկ արտայայտութիւններով, դէմքի արտայայտչականութեամբ եւ շարժումներով, ունկնդիրներուն հետ հայեացքով կապ հաստատելով (eye contact).
 - 1.5 Կարենալ արժեւորել եւ հիմնաւորուած կարծիք յայտնել որեւէ բանաւոր ելոյթի մասին՝ ընդգրկելով նիւթին տրամաբանութիւնը, բովանդակութիւնը, եւ խօսիլ ունկնդիրներու վրայ ելոյթին ձգած ընդհանուր ազդեցութեան մասին.
 - 1.6 Քննարկել եւ գրոյցի նիւթ դարձնել մամուլը եւ այլ հաղորդակցական միջոցները վերլուծելով գրութեան, ձայնին եւ նկարներուն միջոցով գործուած ազդեցութիւնը.
- 2.0 Խօսքի կիրառութիւններ (ոն եւ անոր առանձնայատկութիւնները)

Աշակերտները պետք է կարենան իրենց անձնական փորձառութիւններուն կամ հետաքրքրութիւններուն մասին բանաւոր ներկայացում կատարել, որ կազմակերպուած ըլլայ մէկ նիւթի շուրջ: Անոնց բանաւոր խօսքը ցոյց կու տայ հայերէն լեզուի ինչպէս նաեւ բանաւոր խօսքի չափանիշերու իմացութիւնը:

Աշակերտները լաւ կազմակերպուած բանաւոր ելոյթներ կ'ունենան՝ օգտագործելով աւանդական նարտասանական ձեւերը (պատմել, բացատրել, համոզել, նկարագրել): Անոնց բանաւոր խօսքը ցոյց կու տայ լեզուի ինչպէս նաեւ բանաւոր խօսքի չափանիշներու իմացութիւն:

Լսելու եւ խօսելու թիւ 1.0-ի մէջ բերուած strategy-ները օգտագործելով աշակերտները՝

2.1 Կ'ունենան պատմողական ելոյթներ՝

- ա. ստեղծել բովանդակութիւն, գործողութիւններու նախագիծ (plot), եւ միջավայր.
- բ. ընդգրկել զգացական մանրամասնութիւններ եւ յստակ լեզու՝ պատմութեան նախագիծ plot-ը եւ կերպարները զարգացնելու համար.
- գ. օգտագործել պատմողական տարրեր միջոցներ (խօսակցութիւն, նկարագրութիւն, լարուածութիւն, սպասողական վիճակ).

2.2 Կարենալ յօդուածներու կամ գրքերու բանաւոր ամփոփումը կատարել.

- ա. ընդգրկել գլխաւոր միտքերը եւ կարեւոր մանրամասնութիւնները.
- բ. ամփոփումը կատարել աշակերտին բառերով, բացի եթէ մէջբերումներու կարիք ըլլայ.
- գ. ցուցաբերել նիւթի եւ աղբիւրներու ամբողջական եւ ոչ մակերեսային հասկացողութիւն.

2.3 Բանաւոր ուսումնասիրական ելոյթ ունենալ՝

- ա. նիւթին շուրջ կարճ հարցեր տալ.
- բ. նիւթին նկատմամբ յստակ եւ ճշգրիտ տեսակէտ փոխանել.

Ութերորդ Դասարան

Ունկնդրել և խօսիլ

1.0 Լսելու և խօսելու strategy-ներ

Աշակերտները կը ներկայացնեն նպատակաուղղուած ելոյթներ, որոնք յստակ գաղափարներ կ'արտայայտեն և կը համապատասխանեն ունկնդրին հետաքրքրութիւններուն և գիտելիքներուն: Անոնք կը գնահատեն ու կ'արժեւորեն բանաւոր հաղորդակցութիւնը: Աշակերտները ուշադրութեամբ կը լսեն բանաւոր խօսքը և կ'արձագանքեն անոր: Աշակերտներուն օգտագործած ոճը, նախադասութիւններու միշտ կառոյցը, ձայնի ելեւէջներու փոփոխութիւնը կ'օգնեն ունկնդրին հասկնալու համար միւսին գլխաւոր գաղափարը:

- 1.1 Վերլուծել գրական բանաւոր մեկնաբանութիւնները և այդ մեկնաբանութեան մէջ գործածուած լեզուն, ներկայացման ձևը և ունկնդրին վրայ ձգած տպաւորութիւնը.
- 1.2 Կարենալ հասկնալ խօսողին տեսակէտը և անոր բանաւոր ելոյթին, բովանդակութեան, նպատակին մասին հարցումներ ուղղել և կարծիք յայտնել:
- 1.3 Բանաւոր ելոյթի մը ընթացքին տալիք տեղեկութիւնները կազմակերպել այնպէս, որ նպատակ մը հետապնդէ (ելոյթին պատգամը, բառապաշարը, ձայնային ելեւէջները, արտայայտչական ձևերը համապատասխանեցնելով նպատակին և ունկնդիրներուն).
- 1.4 Պատրաստել բանաւոր ելոյթի ուրուագիծը, որ հիմնուած ըլլայ կազմակերպչական ընտրուած ձևի մը վրայ. իսկ այդ ձևը ընդհանրապէս կ'ընդգրկէ նախարան մը, անցումներ, միւսի նախահաշակ և ամփոփում. կ'ունենայ միւսի տրամաբանական զարգացում և եզրահանգում.
- 1.5 Օգտագործել մշտնջեն լեզու, գործողութիւն ցոյց տուող բայեր, աւելի քան կրաւորական, գունագեղ լրացումներ՝ ելոյթը կենդանի և հետաքրքրական դարձնելու համար.
- 1.6 Պաշտօնական ելոյթներուն գործածել միշտ և տեղին ֆերականութիւն, բառապաշար, արձագանքութիւն և յարմար կշռոյթ.
- 1.7 Ուշադրութիւն ընել ունկնդիրներու թէ՛ խօսքով և թէ՛ շարժումներով արտայայտուած հակադրեցութեան՝

ա. վերանայելով և փոփոխութեան ենթարկելով

կազմակերպչական կառույցը կամ ծրագիրը.

բ. վերադասաւորելով բառերն ու նախադասութիւնները՝ աւելի յստակացնելու համար իմաստը.

1.8 Կարենալ արժեւորել խօսողի մը վստահելիութիւնը, թէ որքանով կարելի է անոր ըսածներուն հաւատք ընծայել:

1.9 Մեկնաբանել եւ արժեւորել ընդհանրապէս պատկերի (գծագրութիւն, նկարչութիւն, լուսանկար, ֆիլմ, լրատուական պատկերահանումներ) միջոցաւ փոխանցուած պատգամի մը կամ տեղեկութեան մը ազդեցութիւնը՝ տպաւորութիւններ եւ կարծիքներ ձեւաւորելու մէջ.

2.0 Խօսքի կիրառութիւններ (ոն եւ անոր առանձնայատկութիւնները)

Աշակերտները պէտք է կարենան իրենց անձնական փորձառութիւններուն կամ հետաքրքրութիւններուն մասին բանաւոր ներկայացում կատարել, որ կազմակերպուած ըլլայ մէկ նիւթի շուրջ: Անոնց բանաւոր խօսքը ցոյց կու տայ հայերէն լեզուի ինչպէս նաեւ բանաւոր խօսքի չափանիշերու իմացութիւնը:

Լսելու եւ խօսելու թիւ 1.0-ի մէջ բերուած strategy-ները օգտագործելով աշակերտները՝

2.1 Կ'ունենան պատմողական ելոյթներ (կենսագրական կամ ինքնակենսագրական)՝

ա. պատմել յստակ դէպք մը, կամ իրավիճակ մը՝ ճիշդ ընտրուած մանրամասնութիւններով.

բ. բացայայտել նիւթին կարեւորութիւնը հեղինակին համար կամ հեղինակին վերաբերումը նիւթին նկատմամբ.

գ. օգտագործել պատմողական եւ նկարագրական ձեւեր-միջոցներ (համապատասխան խօսակցութիւն, յատուկ գործողութիւններ, ֆիզիքական նկարագրութիւններ, միջավայրի նկարագրութիւն, հերոսներու համեմատութիւն եւ հակադրութիւն).

2.2 Գրական ֆննադատութեան բանաւոր ելոյթներ՝

ա. մեկնաբանել կարդացածը եւ լուսաբանութիւններ տալ այդ մասին.

բ. դատումները հիմնաւորել գրական գործին մէջ եղած կարեւոր մտքերով եւ պատկերներով.

գ. ունկնդրողին վրայ ձգած գրական գործին ազդեցութեան

մասին հիմնաւորուած հետեւութիւններ կատարել.

դ. դատումները հիմնաւորել յղումներ կատարելով գրութեան, այլ գործերու, այլ հեղինակներու եւ կամ անձնական գիտելիքներուն.

2.3 Բանաւոր ուսումնասիրական ելոյթ ունենալ՝

ա. Նիւթ մը ընտրել.

բ. արձանագրել կարեւոր աղբիւրներէ առնուած միտքեր եւ ուղղակի մէջբերումներ: Ամփոփել կամ իր բառերով գրել նիւթին մասին արտայայտուած տարբեր կարծիքները.

գ. օգտագործել անմիջական (primary) եւ երկրորդական (secondary) աղբիւրներ եւ նշել իւրաքանչիւրին բնոյթը.

դ. տեղեկութիւնները դասաւորել եւ գանձնի ներկայացնել վիճակագրական տուեալներով եւ քարտէսներով.

2.4 Արտասանել բանաստեղծութիւններ (4-6 տուն), թատերական մենախօսութիւններ՝ օգտագործելով իմաստը հարստացնող առոգանութիւն եւ արտայայտիչ շարժումներ.